

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštno vredn. in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gl., za pol leta 1 gl. 60 kr., za četrt leta 80 kr. — Naročnina se pošilja upravništvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice, št. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr.

Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Beseda o delegacijah.

Uni torek, dne 1. marcija, ste lepi mestisestri, Buda in Pešta, dobili imenitne goste — avstrijsko in ogersko delegacijo. Ob enem pa so se tudi svitli cesar tje pripeljali. Človek se pri tem lahko vpraša: čemu se je to zgodilo?

Delegaciji ste bili že za to leto svoje delo storili ter ste, kar so vkupni ministri za letos denarja terjali, jim ga že dovolili. Nič bi jima torej ne bilo več treba, se še na novo sniti, ko bi bilo po pravem hodilo. Ali to je ravno, vkupni državi je postalo več denarja treba in tega dovoliti je pravica delegacij. Zato so ji tedaj svitli cesar na novo sklicali in vkupni minister za vojaštvo jima je predložil načrt postave, v katerem stoji, da bode treba za vojaštvo letos celih 52 $\frac{1}{2}$ milijona več izdati, kakor ste one že dovolili. Teга denarja se je nekaj že naprej porabilo, drugo pa se še bode, v vsem tje do 27 $\frac{1}{2}$ milijona, ostalih 25 milijonov pa še se porabi le takrat, ako postane sila, t. j. vojska.

Obe delegaciji ste sedaj že tudi v to privolili in še za trenutje se niste tega branili — pač lep dokaz, da še avstrijska ljudstva imajo srce za čast naše mile Avstrije. Cela stvar se suče sedaj še samo za čast, za veljavo cesarstva, za vojsko še menimo, da ne toliko. Mogoče je namreč, da terja katera država kaj od naše, česar ta ne sme dati, ali da si lasti kaj, česar ne sme naša pripustiti, dokler še ji je kaj za blagor njenih ljudstev. Obekrati pa ne izda beseda, treba je djanja, če do tega pride.

Blizu isto sta tudi ministra grof Bylandt pa grof Kalnoky izgovorila v delegacijah, ko sta jima predložila gorenji načrt postave. Naši bralci pa zato ne izgubé ničesar, če jim tu ne podamo njunih besed. Take so bile, da si iz njih človek lahko povzame vse za mir, a tudi vse za bližnjo vojsko, če se je — boji.

Ker ne maramo vznemirjati naših bralcev, pa še po vrhu čutimo tudi premalo lastnosti

za preroka v sebi, zato ne rečemo na vprašanje: Kaj pomeni teh 52 $\frac{1}{2}$ novih milijonov, ali mir ali vojsko? — ne, da še nam ostane mir, a tudi ne, da nam nastane vojska. Oboje je mogoče, nobeno pa ni nemogoče.

Nekaj druga je, zakaj da govorimo dnes o delegacijah na tem mestu. Kakor še more biti nikoli poprej, tako se kaže sedaj v tem zasedanju, kaj veljate delegaciji v našem cesarstvu. Ona ste zelo imenitni napravi v kolu naše države, mašine in ste vredni, da ji človek pozna. V naslednjih vrstah povemo zato našim mlajšim bralcem v podučenje, kaj da ste delegaciji in kake da so njune pravice.

(Konec prih.)

„Črna vojska“, nje namen in sestava.

Težko, da seže katera postava s tako trdo roko med ljudstvo, kakor to stori postava o „črni vojski“. Kdor stoji v 19. pa tudi, kdor še ni prsetopil 42., oziroma 60 leta, vsi ti moški stojé v njenem jarmu. Iz njega ta postava ne izpusti lahko nikogar. Dolga sicer ta postava ni, kajti šteje le borih 12 §§, vendar pa tiči v njej toliko, da je ministerstvo za dež. brambo celi kup uredeb izdalo gledé nje.

Iz le-teh pa se vidi še le prav, kaj da ona pomeni. Našim bralcem podamo v naslednjih vrstah ne postave, saj bi jim z njo ne ustregli veliko, pač pa poduk o njej. V njem bodo vse potrebno izvedeli in mi jih le prosimo, naj si shranijo te številke, v katerih pride le-ta poduk. Še v poznejših letih utegne jim prav dobro streči. V njem pa se držimo poduka, kakor ga ima „Slovenec“ v mesecu februariju. Torej začnimo!

Kaj je namen črne vojske? — Najprej skliče se ona za to, da podpira stalno armado in brambovce, potem pa da opravlja v boju vsa pomočna dela, ki so bila sicer rednim vojakom na skrbi n. pr. utrjenje kake vasi ali kraja, napravljanje kake ceste ali mosta, iz-

vršenje pisarij, prenašanje in obezovanje ranjenih vojakov, straženje ob mejah. Najhujše pa je to, da jim bode vstopiti v vrsto redne armade, kedar nastane vrzel v njej, to se pravi, kedar jih večje število pade. Vsled tega deli se tudi črna vojska v tri vrste. V prvi stojé čete, katerim je skrbeti za vojaško službo v posadkah, t. j. v tistih krajih, kjer so bili sicer vojaki in pa za stražo ob državnih mejah. V drugi pa stojé tisti, ki so odločeni, da opravljajo dela, ki so več manj potrebna o kakí vojski in v tretji vrsti stojé tisti možje, katerim bode treba, ako je sila, stopiti v ogenj mesto vojakov, ki so že padli.

Kako je poveljništvo črne vojske? — Najvišji zapovednik črne vojske je svitli cesar Franc Jožef I. On edini odloči, kedar in kje se naj skliče v orožje črna vojska. Poveljništvo pa je v rokah c. kr. ministra za deželno brambo. Pod njim je c. kr. brambovsko zapovedništvo v raznih deželah in le-tem stojé c. kr. brambovska zapovedništva v raznih okrajih. Ob času vojske imenuje cesar zapovednike poedinim oddelkom črne vojske. V okraju, v katerem se nabira kateri brambovski bataljon, nabira se tudi bataljon črne vojske.

Kateri so razredi črne vojske? — Vsi črnovojniki delé se v 24 starostnih razredov, ki obsegajo leta od 19. pa do spolnjenega 42., kar je tako razumeti, da se črnovojniška dolžnost pričinja s poslednjim decembrom tistega leta, v katerem je človek 19. leto doživel in se zopet s poslednjim decembrom dovršenega 42. leta skončuje. Nabora ima črna vojska dva. Prvi obseza 19 razredov in sicer od spolnjenega 19. pa do spolnjenega 37. leta. Ta nabor je silno imeniten, kajti v njem so vse take osebe, ki so dejanski pri vojakih služile in doslužile. Če bode treba, klicali se bodo pred vsem dosluženci v črno vojsko, ker so taki že izurjeni in precej za službo, ne da bi se moral z njimi še čas tratiti za vojaško vežbanje. V drugem naboru so pa možje od pričetega 38. leta pa do končanega 42. Le-ti pa se bodo samo bolj za straže in drugo vojaško službovanje po posadkah rabili in ni verjetno, da bi kedar smodnik duhali, to pa se zna prvemu naboru lahko primeriti. K večjemu bodo videli kri teči, kedar bodo ranjence prenašali.

Kdor bi pa, recimo, prostovoljno v vojake šel, preden bi bil 19 let star, tistega črnovojniška dolžnost, ko je dovršil dvanajstletno vojaško službo, veže še samo deset let. N. pr. če bi bil danes star 17 let in greš prostovoljno v vojake, si s svojim 39. letom že popolnoma prost črnovojniške dolžnosti.

Kdo pa vodi razvidništvo črne vojske? Občine, oziroma županstva. Vsako županstvo ima jako skrbno sestavljen zapisnik vseh črnovojnikov, ki imajo v dotični občini

domovinsko pravico. Tisti zapisniki so toraj temelj vsakemu nadaljnemu poslovanju političnih in črnovojniških gospôsk. Častniki in uradniki črnovojniški pa niso v črnovojniškem zapisniku vpisani, temveč posebej.

(Dalje prih.)

Gospodarske stvari.

Oves in njegova setev.

Vsak kmetovalec skrbi sedaj za dobro seme, kedar se pripravlja sejat pšenico, rž, repo ali tudi lan. Ako ga ne premore sam doma, pa si ga pripravi z drugod, toda dobro mora biti prvo, kakor drugo. V tem ne zaostane celo tak, ki sicer ne izpusti rad izpod palca denarja.

Prav je tako. Dobro seme za setev je dobra podlaga za obilno žetev. Manj skrbi pa imajo kmetovalci za oves. Za-nj se jim zdi škoda kaj izdati, bodi že, da bi si seme kupili drugod, ako ga nimajo doma, ki je dovolje dobro, bodi potlej, da bi iz domačega pridelka izbrali za setev najbolje, kolikor ga imajo v lasti. Tudi za njivo, na kateri vsejó oves, ni jim velika briga, saj raste oves in rodi skorej povsod, celo na njivi, na kateri bi drugo zrnje ne dalo kaj prida sadú.

Resnica, oves raste rad in še rodi kolikor, toliko tudi v slabi zemlji, toda ali je že s tem vse v redu? Ne; ko bi se za oves več skrbeło, vrgel pa bi oves tudi več, veliko kmetovalcem. Prodati ga ni težko, pa tudi cena še mu ni slaba. Gotovo torej kaže kmetovalcem, da skrbijo še za oves, posebno za dobro seme in pa tudi za dobre, rodne vrste ovsa. Ako se še vseje potlej v gnojno, ali vsaj ne v rodo zemljo, bode še pridelek boljši in v obilniši meri.

Ako pa govorimo o vrstah ovsa, mislimo pač na to, naj se izbere taka vrsta, ki je blizu da najbolja tako gledé zrnja, kakor gledé slame. Nekaj let sem se je tudi v tem veliko grešilo — preveč so si ljudje izbirali, blizu tako, kakor pri krompirju. Pri tem je sedaj že sicer ponehalo, kajti kmetovalci so prepoznali, da je preobilna hvala nazadnje rada graja. Čisto navadno je bilo, da niso toliko in tacega pridelka nikdar dobili, kolikor se jim ga je obetaló. Grešili so pač že ti, ki so krompir za seme pridelovali, ali bolj še tisti, ki so ga potlej prodajali.

Kakor pa smo že rekli, so se sedaj kmetovalci že spametovali ter ne gredó več tako na hvalo, ampak na izkušnjo, preden si naročé novo vrsto krompirja. Da se ravnaajo tako še gledé ovsa, to priporočamo tudi mi sedaj našim bralcem. Zato jim povemo nekaj poskušenj, ki jih je storilo neko društvo kmetovalcev na